

Аналітична оцінка ситуації у хімічній промисловості України та на внутрішньому товарному ринку хімічної продукції за підсумками 1 кварталу 2024 року. Аналітична довідка

Розроблена на основі доступних та репрезентативних статистичних даних (Держстату України, територіальних органів Держстату України, Державної митної служби України та ін.), власних експертних оцінок та розрахунків, публічних даних ЗМІ, корпоративних сайтів компаній, комунікативної інформації.

Робоча версія станом на 29.03.2024

За оцінками ДП «Черкаський НДІТЕХІМ» (з урахуванням даних Держстату України), станом на 01.04.2023 в хімічній промисловості (виробництво хімічних речовин та хімічної продукції, гумових і пластмасових виробів) функціонує з різним режимом завантаження виробничих потужностей близько **3800 економічно активних підприємств**.

Кількість зареєстрованих підприємств в хімічній промисловості (основні коди КВЕД 20+22) станом на 01.01.2024 склала, за даними Держстату, 7650 підприємств.

Отже, відсоток підприємств галузі, які функціонували та були економічно активними на початок 2024 року становить близько 47% (від кількості зареєстрованих підприємств).

Слід зазначити, що найбільша кількість підприємств функціонує станом на початок 2024 року в таких сегментах (структурна

частка,%):

- виробництво будівельних виробів із пластмас – 13%,
- виробництво тари з пластмас -11%,
- виробництво плит, листів, труб і профілів із пластмас – 9%,
- виробництво добрив і азотних сполук – 6%,
- виробництво ЛКМ – 6%,
- виробництво гумових виробів -6%

У регіональному зрізі найбільша кількість економічно активних підприємств розміщена в м. Київ (830 підприємств), Дніпропетровській області (480 підприємств), Київській області (350 підприємств).

За підсумками січня-березня 2024 р. індекс товарного виробництва у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції порівняно з аналогічним періодом 2023 року, за розрахунками ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», збільшився на 10-12% та становив 110-112%, гумових та пластмасових виробів – на 7-8% та становив 107-108%.

На динаміку індексів товарного виробництва певний вплив, хоча і не визначальний, мала статистична база за аналогічний період 2023.

У 2024 році в хімічній промисловості України спостерігалися певна **адаптованість та стабілізація роботи підприємств**, хоча водночас продовжує діяти значна кількість факторів невизначеності та негативних чинників, які впливають на ситуацію в хімічній галузі, а саме:

- *триваючі військові дії і ракетні обстріли, фізичне руйнування та безпекове призупинення діяльності значної частини ключових підприємств, відсутність урядових рішень щодо відновлення роботи деяких підприємств, активи яких перебувають під арештом та ін.;*

- суттєвий ріст (та/або волатильність) цін на певну частину складових собівартості хімічної продукції (електроенергія, вартість обладнання, сировини, перевезень тощо);
- нестабільність замовлень (попиту), функціонування значної частини підприємств без довгострокових контрактів;
- відсутність обігових коштів,
- ускладненість логістичних внутрішніх та зовнішніх поставок, торгівельна прикордонна криза (як експорту, так і імпорту сировини і напівсировини);
- відтік персоналу та проблеми з його ротацією (і виробничого, і інженерно-технічного, і управлінського персоналу) тощо.

За таких умов, все ще триває «рваний» режим роботи багатьох підприємств. Рівень завантаження виробничих потужностей більшості економічно активних хімічних підприємств є нижчою від 50%.

Найбільш критичним залишається фактор зниження попиту та обсягів збуту продукції (через падіння та нестабільність платоспроможного попиту), можливість утримання конкурентних цін на кінцеву товарну продукцію через високу волатильність цін на сировину та енергоресурси і значні обсяги конкуруючого імпорту.

В той же час, слід зазначити, що частина хімічних підприємств, починаючи з 2023 р. і упродовж 1 кварталу 2024 р., у певній мірі адаптувалася до умов свого функціонування під час воєнного стану та частково відновила і стабілізувала своє виробництво і відпрацьовувала нові ланцюги поставок сировини та збуту продукції.

Це стосується у найбільшій мірі секторів, які виробляють ліквідну сировину та напівсировину (особливо мінеральну,

експортоорієнтовані продукти неорганічної та органічної хімії, декстрини, казеїни та казеїнати, жирні амінокислоти тощо), а також споживчу продукцію нееластичного та стабільного попиту (гумові вироби, пластмасові вироби, мило, синтетичні миючі засоби, ефірні олії, косметичні та парфумерні вироби, добрива та засоби захисту рослин у дрібному фасуванні та ін.).

Загалом у першому кварталі 2024 р. у передсезонний період стабільно працювали два основні підприємства по випуску азотних добрив (аміачна селітра, КАС, карбамід), а також ще 6 підприємств, які вивели на ринок певні обсяги КАС та інших азотовмісних гомогенних та спеціальних добрив. Прогнозується, що у першому кварталі 2024 р. випуск азотних добрив в Україні становитиме близько 500-520 тис.т у ф.в. (практично на рівні аналогічного періоду 2022-2023 р.).

Продовжують відновлювати свою роботу підприємства, які розташовані у відносно безпечних регіонах, або ті, які здійснили релокацію в такі регіони, або підприємства, які експортували до ЄС та інших сусідніх країн у значних обсягах товарну продукцію та наразі хоча б частково відновили такі поставки.

Стабільно функціонують також хімічні підприємства, які виконують оборонні замовлення (гумові та пластмасові вироби, будівельні пластмасові вироби, текстильні хімічні матеріали, хімічні речовини подвійного призначення тощо).

Відносну стабільність демонструють також компанії, які є партнерськими або афілійованими з європейськими або іншими іноземними компаніями.

За оцінками ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», загальний обсяг реалізації хімічної продукції в Україні **у січні-березні 2024 року** склав у д.ц. близько 33,2 млрд.грн. (січень-березень 2023 р. – 30,6 млрд. грн.), у т.ч. у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції – 16,4 млрд.грн (січень-березень 2023 р. – 15,7 млрд. грн), гумових та пластмасових виробів – 16,8

млрд.грн (січень-березень 2023 р. – 14,9 млрд. грн.).

При цьому індекс цін у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції становив, за оцінками ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», у січні-березні 2024 р. 104%, у виробництві гумових та пластмасових виробів – 106%.

Втрати продаж у січні-березні 2024 р. у фізичному вимірі у половині товарних груп хімічної продукції порівняно з аналогічним періодом 2023 р. становили від 8 до 10%, водночас в іншій половині сегментів спостерігався приріст продажу, хоча і з невеликою динамікою приросту – 2-5%.

Загалом цей показник є досить неоднорідним та має високий рівень варіативності в залежності від сектору та регіональної структури товарного виробництва, а також підприємства-виробника.

Обсяги зовнішньоторговельних поставок хімічної продукції в січні-березні 2024 р. склали, за попередніми оцінками ДП «Черкаський НДІТЕХІМ», 2,6 млрд. дол. США та несуттєво зменшилися (на 3,3%) порівняно із аналогічним періодом 2023 р. (січень-березень 2023 р. – 2,69 млрд. дол. США).

[Завантажити повний текст](#)

**Квартальні та річний
моніторинг стану
національного хімпрому та**

внутрішнього товарного ринку хімічної продукції. Зміни. Тенденції. Проблеми. Ризики. Кварт. вип. (1 квартал 2024 р.)

Товарне виробництво. Реалізація. Зовнішня торгівля. Внутрішня торгівля та споживання. Ціновий аналіз. Тенденції. Проблеми. Втрати від воєнних дій. Аналітичні висновки та прогнозна оцінка

**Виробництво порохів,
виробництво твердих ракетних
топлив, технології, можливі
для впровадження в Україні.
Цільове аналітичне
дослідження.**

Детальний секторальний аналіз. Зміст і демо-версію надасть розробник на замовлення

Виробництво теплоізоляційних матеріалів, виробів будматеріалів, волокон, целюлози, пластиків з технічної коноплі. Короткий аналіз вирощування технічної коноплі в Україні Цільове аналітичне дослідження.

В роботі обґрунтовано доцільність впровадження різноманітних виробництв продукції з промислових/технічних конопель в Україні. Представлені актуальні дані з наукових розробок у світі, та технологій переробки продуктів коноплярства у товари з доданою вартістю, показано найбільш перспективні напрямки переробки та виробництва (первинна та поглиблена переробка) різноманітних продуктів, зокрема волокон, будівельних, теплоізоляційних матеріалів, целюлози, пластиків, паливних брикетів, олії. Проведено огляд напрямків переробки та використання коноплепродукції у світі. Зазначено основні світові ринкові показники галузі коноплярства та продуктів його переробки.

Представлені дані щодо вирощування та переробки технічних конопель в Україні. Наведено сортоасортимент промислових конопель української селекційної колекції наукових установ НААНУ.

Описані переробні установки, діючі в Україні (первинна переробка з отриманням волокна, стаціонарні та мобільні установки) та розробки українських науковців з удосконалення технологій первинної переробки, що підходять для умов та

якості сировини в Україні. Надано оглядову інформацію по продуктах, що виробляються в Україні в даний час, та підприємствах.

Проведено огляд наукових розробок в Україні, направлених на дослідження поглибленої переробки коноплесировини з отриманням целюлози різного складу, мікроцелюлози, біокомпозитів, визначення якості продуктів, які плануються науковцями для подальшого впровадження у виробництво. Наведено економічні показники технологічних процесів основних виробництв, пропонованих для України, а також рівні рентабельності виробництва в залежності від видів вироблених продуктів за різних рівнів переробки сировини. Проаналізовано законодавче регулювання коноплярства в Україні, висвітлено основні вітчизняні проблеми та перешкоди розвитку галузі коноплярства та його переробної галузі. Окреслено перспективи розвитку коноплярства в Україні.

Аналітичні дані та пропозиції щодо незадіяних комерційних хімічних продуктів, які можуть заповнити прогалини в сировинному забезпеченні національної хімічної продукції. Цільове аналітичне

дослідження.

НТР містить аналітичні дані та пропозиції щодо незадіяної мінеральної сировини, яка виробляється в Україні, експортується та недостатньо використовується для виробництва хімічних продуктів (УКТ ЗЕД 25,26,28)

Аналітичні дані та пропозиції щодо незадіяної органічної сировини, яка виробляється в Україні, експортується та недостатньо використовується для виробництва хімічних продуктів. (УКТ ЗЕД 27, 29,35)

Аналітичні дані та пропозиції щодо незадіяної напівсировини, яка виробляється в Україні, експортується та недостатньо використовується для виробництва хімічних продуктів. (УКТ ЗЕД 38,39)

Висновки щодо незадіяних комерційних хімічних продуктів, які можуть заповнити прогалини в сировинному забезпеченні національної хімічної продукції.

Нові підходи (впровадження інноваційних технологій та основних типів матеріалів, які використовуються, тенденції щодо їхньої

модифікації) щодо збільшення ефективності сонячних панелей (підвищення обсягу виробленої енергії з одиниці площі, поліпшення роботи при різних рівнях освітленості та температур-них показників, підвищення стійкості до впливу чинників навколишнього середовища) Цільове аналітичне дослідження.

Надана експертна оцінка поточної ситуації у виробництві первинної сировини для активних акумуляторних матеріалів у синтезі яких утвердилося використання карбонатів, гідроксидів і сульфатів металів та її важливості для сталого розвитку ланцюгів постачання акумуляторів у світі.

Коливання цін на сировину, зусилля щодо екологічних та етичних процедур закупівлі, очікування дисбалансу між попитом і пропозицією та створення і контроль інноваційних технологічних ланцюжків провідними міжнародними виробниками і споживачами в своїх інтересах, змінюватимуть майбутню поведінку гравців ринку. Учасники ринку переходять від довгострокових контрактів на постачання сировини до прямих інвестицій у видобувні та переробні проекти, щоб компенсувати перелічені ризики. Тому розкрита в дослідженні технологічна інформація, підкріплена аналітикою ринку, сприятиме прийняттю правильних інвестиційних

рішень на галузевому рівні в потрібний час.

Тіосульфат магнію: стан виробництва та споживання у світі, вивчення споживчого попиту та оцінка потенціалу ринку в Україні Цільове аналітичне дослідження.

Аналіз наявного потенціалу споживання в Україні та оглядовий зріз поточного стану глобального виробництва (з акцентом на європейські країни) магній тіосульфату (МТС), а також оцінка передумов та сировинного і технологічного потенціалу для розвитку виробництва даного продукту в Україні.

Накопичувачі енергії з графена, технології виробництва графена Цільове аналітичне дослідження.

Наведено загальну характеристику, властивості, галузі застосування та способи отримання графену та оксиду графену.

Надано коротку характеристику світового ринку сировини (графіту).

А також: кратка характеристика світового ринку графенових матеріалів на 2022-2023 рр., а також прогнозовані темпи зростання ринку до 2030 р.

Характеристика розвитку світового та основних регіональних ринків графену, оксиду графену, а саме країн Західної та Центральної Європи (11країн), Північної Америки (2 країни), Євразії (Україна, росія), Азіатсько-Тихоокеанського регіону (7 країн).

Розділ включає інформацію про ключових гравців (реквізити, досьє, продукція, потужності, методи виробництва). А також наведено основні виробники та постачальники обладнання для виробництва графенових матеріалів.

Сучасний стан та прогноз розвитку видобутку та переробки графіту в Україні. Висока інвестиційна активність у контексті перспектив експортної направленості графіту через

високе зростання попиту на глобальному ринку на аккумуляторні батареї (для великої енергетики і автомобільної промисловості) Цільове аналітичне дослідження.

Графіт: родовища, балансові запаси в цілому та в розробці, освоєння, видобуток. Поточна ситуація на вітчизняних родовищах графіту. Компанії-розробники родовищ і виробники графітової продукції. Експорт, імпорт. Попит і пропозиції на ринку України.

Переваги українського графітового бізнесу і основні чинники інвестиційної привабливості графітового бізнесу в Україні.

Перспективи українського ринку графіту в контексті зростання попиту і обмеження пропозиції на світовому ринку

Ключові тенденції на світовому ринку графіту. Попит і пропозиції. Основні споживчі ніші. Драйвери зростання попиту. Причини обмеження пропозиції графіту природного в ЄС і США.

Проривні технологічні

інновації в основній хімії. Практичний досвід впровадження в провідних східноєвропейських компаніях. Можливості використання досвіду в умовах хімпрому України Цільове аналітичне дослідження.

Ключові аспекти та досягнення хімічної промисловості країн Прибалтики та Східної Європи у контексті впровадження проривних технологій і нових виробничих процесів. Інноваційний потенціал та практичний досвід регіонів.

Нові хімічні виробництва і технології, впроваджені в хімічних компаніях країн Прибалтики і Східної Європи в 2020-2023 рр., або ж заявлені до впровадження у середньостроковій перспективі.